

Όταν ο Μέλανθος πέθανε, βασιλιάς της Αθήνας έγινε ο γιος του, Κόδρος. Τα μετακινούμενα φύλα συνέχισαν να απειλούν την Αττική. Η παράδοση αναφέρει ότι ήταν Δωριείς, στον καιρό της βίαιης καθόδου τους. Μόνο που τέτοια κάθοδος δεν υπήρξε, πέρα από την ειρηνική διείσδυση των επαρχιωτών Δωριέων στα μυκηναϊκά κέντρα. Ο Κόδρος έστειλε να ρωτήσουν το μαντείο των Δελφών, πώς θα μπορούσε να αποκρούσει τους εισβολείς. Το μαντείο χρησιμοποίησε ότι θα νικήσουν εκείνοι, των οποίων ο βασιλιάς θα σκοτωθεί από αντίπαλο.

Αντιμετωπίζοντας το πεπρωμένο του, ο Κόδρος ντύθηκε ρούχα ζητιάνου, εισέδωσε στο στρατόπεδο των εισβολέων, άρχισε να τους κοροϊδεύει, ώσπου κάποιος από αυτούς θύμωσε και τον σκότωσε. Γρήγορα, μαθεύτηκε ποιος στην πραγματικότητα ήταν. Οι εισβολείς που επίσης γνώριζαν τον χρησμό, τα μάζεψαν κι έφυγαν. Οι Αθηναίοι κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι κανένας δεν θα βρισκόταν τόσο άξιος, ώστε να διαδεχθεί τον Κόδρο. Και, για να μην μπλέξουν σε διλήμματα, αποφάσισαν να καταργήσουν την βασιλεία. Πρέπει να ήταν στα τέλη του 11^{ου} π.Χ. αιώνα.

Από τους γιους του Κόδρου, ο ένας, ο Μέδοντας, έμεινε στην Αθήνα, εκλέχτηκε ισόβιος άρχοντας κι έγινε γενάρχης της μισής αθηναϊκής αριστοκρατίας, καθώς ακόμα κι ο σοφός Σόλωνας, ο Πεισίστρατος, ο Περικλής, ο Πλάτωνας και πολλοί άλλοι υπερηφανεύονταν ότι κατάγονται από τον Κόδρο. Ο άλλος (Νηλέας κι αυτός, όπως και ο προπάππος του) πήρε τους Πυλίους και κάμποσους Θηβαίους και μετανάστευσε. Ανοιχτά της Νάξου, τους έπιασε θαλασσοταραχή. Κατέφυγαν στο νησί. Όταν ο καιρός ησύχασε, ο Νηλέας άφησε κάμποσους εκεί και συνέχισε για τη Μικρά Ασία. Νέα στάση των αποίκων έγινε στη Σάμο, όπου ο Νηλέας άφησε τον Τεμβρίωνα και τον Προκλή. Ο ίδιος πέρασε στην μικρασιατική παραλία όπου έκτισε τις αποικίες της Μιλήτου και της Πριήνης.

Τεμβρίωνας και Προκλής μοίρασαν τη Σάμο στα δύο (Χησία και Αστυπάλαια) και καθένας πήρε από ένα κομμάτι. Οι χρονολόγοι τοποθετούν την βασιλεία τους ανάμεσα στα 1130 και 1120 π.Χ. Για τον Προκλή δεν ξέρουμε πολλά. Ο Τεμβρίωνας όμως μετανάστευσε στην Θράκη αφήνοντας πίσω του τον Λεωγόρα, τον οποίο νίκησε σε μάχη ο Άνδροκλος, αδελφός του Νηλέα και οικιστής της απέναντι μικρασιατικής Εφέσου.

Είναι η εποχή που δημιουργήθηκε η Ιωνική Δωδεκάπολη, της οποίας μέλος έγινε και η Σάμος. Γύρισε όμως ο Τεμβρίωνας κι απέκτησε πάλι την κυριότητα του νησιού. Τότε ή λίγο

αργότερα, ζήτησαν την βοήθεια των Σαμίων οι Πριηνείς (από τα μέρη τους καταγόταν ο μετέπειτα από τους επτά σοφούς Βίας ο Πριηνέας) που είχαν πόλεμο με τους Κάρες. Μετά τη συμμαχική νίκη, οι Σάμιοι πήραν δώρο στη μικρασιατική ακτή κάποιες εκτάσεις.

Ένας άλλος γιος του Κόδρου, ο Δαμασίχθονας, έκτισε τον Κολοφώνα, ενώ ο Πρόμηθος που τον σκότωσε κατά λάθος, έγινε οικιστής του Κολοφώνα της Νάξου. Ο Ανδραίμονας, γιος κι αυτός του Κόδρου, έκτισε την Λέβεδο, ενώ ο αδελφός του, Κλέοπος, τις Ερυθρές. Τέλος, οι γιοι του Κόδρου, ο Δάμασος κι ο Νάοκλος, έκτισαν την αποικία της Τέω.

Στα 632 π.Χ., στον Κολοφώνα της Μ. Ασίας, γεννήθηκε ο μεγάλος ποιητής Μίμνερμος, δημιουργός της ερωτικής ελεγείας. Ένα από τα ελάχιστα αποσπάσματα ποιημάτων του, που σώθηκαν, λέει:

«...αιπείαν τε Πύλον Νηλήιον άστυ λιπόντες

ιμερτήν Ασίην νηυσίν αφικόμεθα

ες δ' ερατήν Κολοφώνα βίην υπέροπλον έχοντες

εζόμεθ' αργαλέης ύβριος ηγεμόνες°...».

Με δυο λόγια, οι στίχοι σημαίνουν ότι έφυγαν από την Πύλο κι ήρθαν στη Μ. Ασία. Αυτή είναι και η παλαιότερη γραπτή μαρτυρία για τη μετανάστευση, αν και ο Μαρινάτος διερωτάται, αν πρόκειται γι' αυτήν του 12^{ου} αι. π.Χ. ή για κάποια κατοπινή.

(τελευταία επεξεργασία, 4 Μαΐου 2021)

